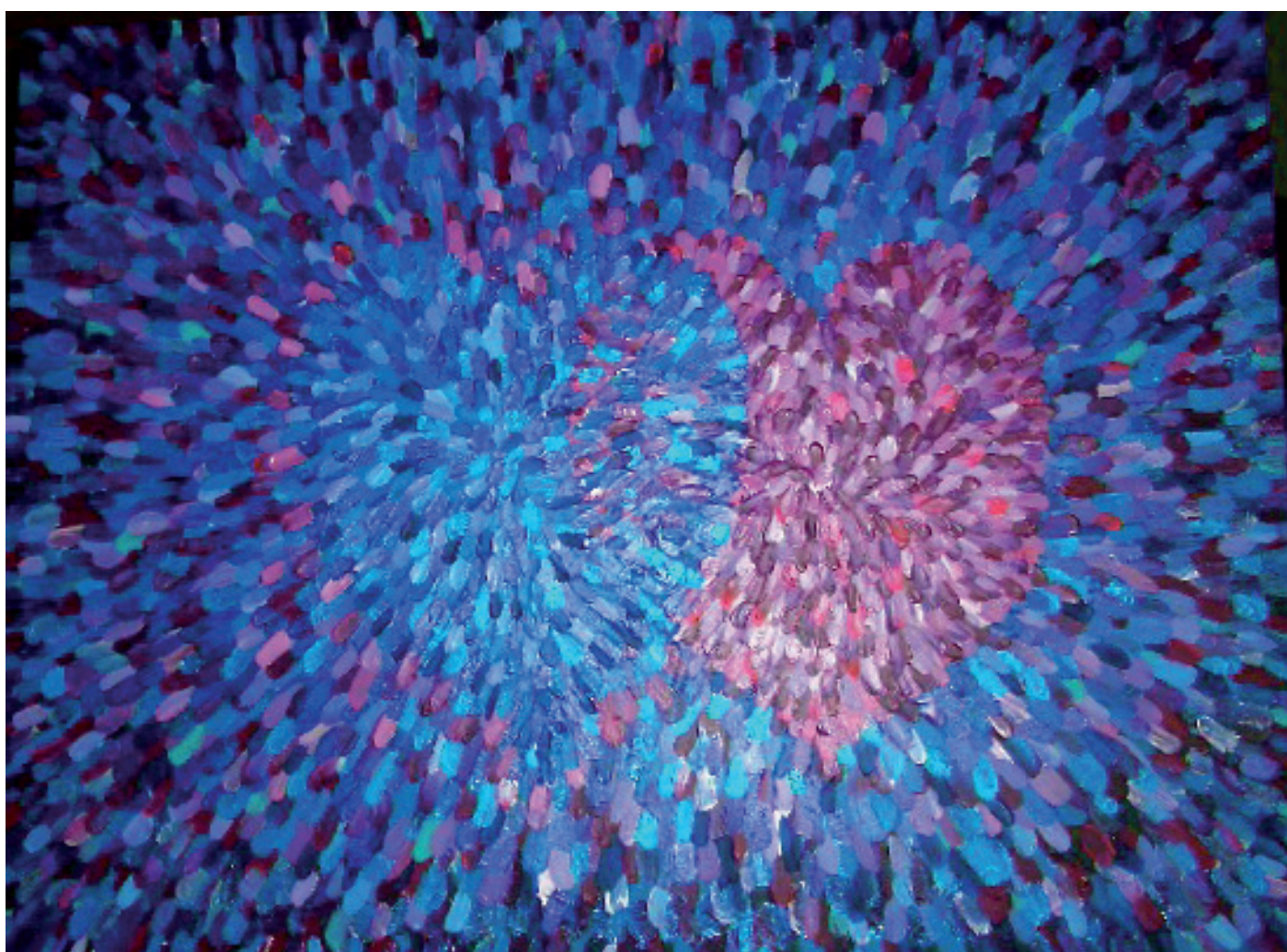

Kelemen Szabolcs

A szív: motivációs és döntési központ

*„Az embernek sajátos, egyedülálló
helye van a teremtésben,
mert az Istennel való
együtműködésre teremtett.”
(Hitvalló Szent Maximos)*

BEVEZETÉS

Isten a teremtésben egyszerre rendezte a világ rendszerei és annak elemei közötti viszonyokat. A viszonyok állandóságát vagy változását törvényekben rögzítette. Meggyőződésem, hogy a teremtésben a természeti és az összes más törvények

egyszerre és azonnal jelen voltak és vannak, függetlenül attól, hogy ezeket az ember felfedezte-e már vagy sem. Nem mondhatjuk, hogy „amiről nem tudunk, az nincs”. Az ember a teremtésben létrehozott törvényeknek csak parányi részét ismeri, sőt még arra sem képes, hogy mai tudását behelyezze az Isten által teremtett egészbe. Hiszen csak Isten az, aki egészében és egységben, de minden részletében látja a végtelen világot, hiszen ő az univerzum teremtője is. „Isten nem kockajátékos.” (A. Einstein)

A teremtéskor még nem volt Biblia, de Isten az ember teremtésével megteremtette azokat a pszichológiai törvényeket is, amelyek nyomon követhetők az ember lelki életében.

Anélkül hogy *Maslow* szükségleti hierarchiáját időszámításunk előtt leírták volna, az működött, és vele együtt működött az összes pszichológiai törvény is. A modern pszichológia felfogásával éppen ezért vitatkozni kell az eredetet illetően, hiszen az eredet kérdésére az Isten nélküli modern pszichológia nem ad választ. A pszichológiai törvények eredetére nem válasz a „csak úgy vannak” felfogás, vagy az enél még kényelmesebb „nem foglalkozom vele, érdektelen” megközelítés.

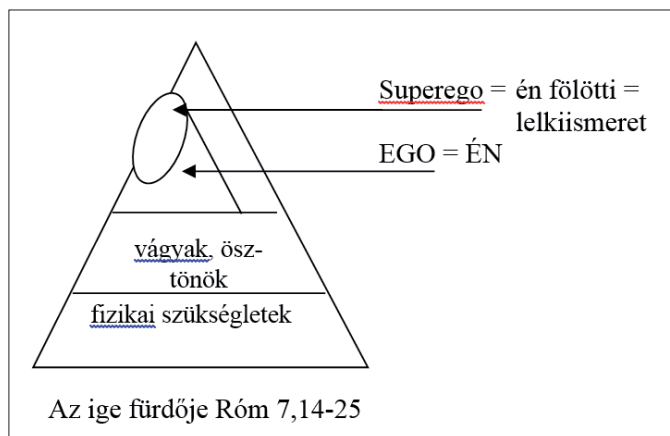
A Biblia írói másnak látták ez embert és a lélek részeit, e részek viszonyát és felépítését, mint a ma divatos lélektan-írók; azért annak, aki a Biblia lélektani látásait ösmertetni akarja, új kifejező nyelvet, új fogalmakat és új módszereket kell keresnie. A bibliai lélektan törvényei a természettudományos törvényekkel azonosak; a lélek berendezésének hű képe az emberi test berendezése, úgyhogy a kettő között párhuzamosság, analógia van. Ez az analógia abban is megnyilvánul, hogy lelki szervek megjelölésére a Biblia testi szervek nevét, lelki folyamatok jelzésére testi folyamatok nevét használja. Nem elvont fogalom tehát a lelki szív, hanem két párhuzamos és egymásra utalt szervezet, hasonló funkciókat betöltő két szervnek a közös neve: szív.¹

A modern pszichológia és a bibliai lélektan között nincs ellentmondás. Isten a teremtésben nyilatkoztatta ki magát először (általános kinyilatkoztatás, *revelatio generalis*), de kinyilatkoztatja magát a tudományban is, és segít bennünket abban, hogy a miértekre válaszokat kapjunk, és ezeknek a válaszoknak birtokában további miértekre kaphassunk választ. Mélyebb és teljesebb értelmet kaphat vizsgálódásunk, ha a modern pszichológia módszereit alkalmazzuk a bibliai lélektan területén, a modern pszichológia pedig azal nyer sokat, ha a bibliai lélektan magyarázatait, felfogását nem hagyja figyelmen kívül. Mert biblikusan gondolkodni a pszichológiáról nem elvetést jelent, hanem a pszichológia érveiről és következtetéseiről a Biblia tanítása alapján gondolkodni.²

A MOTIVÁCIÓ

A motiváció szükséglet vagy vágy, ami mozgatja és irányítja viselkedésünket.³ Mi az, amire szükségünk van? A szükségletek és igények tanulmányozása a motiváció címszó alatt történik, és azokkal a tényezőkkel foglalkozik, melyek irányt adnak a viselkedésnek és energetizálják azt.⁴ Minden

motivált cselekvés alapvető jellemzője, hogy az izgalmi szint általános növekedésével jár (például ha éhesek vagyunk, izgékonyabbak leszünk); a motivált állapot saját maga megszüntetésére irányul, keresi a neki megfelelő céltárgyakat, és mozgósítja azokat a szokásokat, tapasztalatokat, amelyek hozzá kapcsolódnak (drive-redukció behaviorista elmélete⁵). Megkülönböztetünk elsődleges, biológiai alapú, s másodlagos, tanult motivációs rendszereket. A biológiai alapú rendszerekben elsődlegesen a fizikai fenntartásunkról gondoskodó homeosztatisz motivumokat kell említe-

1. ábra Sigmund Freud személyiségmodellje⁶

nünk, mint a hőmérséklet-szabályozás, szomjúság, éhség; valamint a fajfenntartással kapcsolatos nem homeosztatisz, nem tanult szexuális motivumok. A szexualitás az embernél bonyolultabb, mint az állatvilágban. A szexuális kielégülés önmagában öröm forrása és gyakran kizárólag a szexuális vágy kielégítésére irányul (orgazmus). A szex fiziológiailag megalapozott motivum, olyan, mint az éhség, de jobban a tanulás és az értékek hatása alatt áll;⁷ de „Ne paráználkadj!” (2Móz 20,14) Ha már a szexuális kielégítésnél tartunk, nem mehetünk el Freud pszichoanalitikus modelljének rövid ismertetése mellett. A pszichoanalízis nem egyes szükségletek, motivumok, hanem az emberi viselkedés egészének motivációs alapját kísérte meg azonosítani. Eszerint a biológiai kielégítés-rendszer, az önfenntartás emberi megnyilvánulása; energiabázisa a *libido*. A libido voltaképpen vágy, amelynek prototípusa a szexuális kielégítés.⁷

A mai pszichológiára és közgondolkodásra nagy hatást gyakorolt a humanisztikus pszichológia képviselője, *Abraham Maslow*, aki feltételezte az ember különleges, csak az emberre jellemző motivációs rendszerének létét.⁹

Minden szint optimális kielégítése után kezd működni a következő szint. Elsőként a fiziológiai szükségletek, mint alapvető szükségletek kielégítése szükséges. Azután a magas szintű biztonság szükségletei, majd a pszichológiai szükségletek aktiválódnak. Az emberek viszont hajlandóak lemondani élettani szükségleteik kielégítéséről a valakihez tartozás vagy presztízscélok érdekében.¹⁰ (Mt 4,4 Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely Isten szájából származik. v.ö. 5Móz 8,3)

A továbbiakban még néhány fogalmat tisztáznunk kell a motivációval kapcsolatban.

2. ábra

Maslow szükségleti hierarchiája Krisztus-aktualizációval kiegészítve¹¹

- **Ösztön:** összetett viselkedés, ami merev mintákban rögzített az egyes fajokon belül, és nem tanult.
- **Homeosztázis:** az a tendencia, hogy a szervezet fenntartson egy egyensúlyi vagy állandó belső állapotot. A test kémiai összetételének egy bizonyos szinten tartásának szabályozása.
- **Ösztönzők:** pozitív vagy negatív környezeti ingerek, amik a viselkedést motiválják.
- **Teljesítménymotiváció:**
  - törekvés számottevő teljesítmény elérésére
  - dolgok, emberek vagy eszmék kezelésének mesterévé lenni
- **Intrinsic (belső) motiváció:** törekvés az adott viselkedést önmagáért megtenni, vagy azért, mert általa a személy hatékony lehet.
- **Extrinsic (külső) motiváció:** törekvés olyan viselkedést követni, amit a kilátásba helyezett jutalom, vagy büntetés motivál.¹²
- **Arousal:** éberség, izgatottság, gerjesztettség. A fiziológiai arousal az idegi-hormonális rendszer izgalmi szintjére utal.

A pszichológusok régebben azt hitték, hogy az összes alapvető motívum a drive-redukció elve alapján működik, mely szerint minden motívum a feszültség csökkentésére irányul. A drive-redukció azonban nem kínál kielégítő magyarázatot sem a szexualitásra, sem a kíváncsiságmotívumra. Egy sokkal ígéretesebb elképzelés szerint az emberek az arousal optimális szintjére törekszenek (*arousalszint-elmélet*).¹³

A kultúrtörténet sok száz éves hagyománya szerint az emberi cselekvés és az azt kiváltó ok közé ékelődik az ember egy

különleges sajátossága: az emberi szándék. Az ember akar, és elvileg szabadon dönt életének minden mozzanatában (1Kor 6,12; 10,23; Jak 4,17). Ez a gondolatsor át is vezet bennünket a döntés, mint az emberi cselekvés előzménye vizsgálatához.

A DÖNTÉS

Az egész bibliai hagyomány feltételezi, hogy az ember képes szabad elhatározásokra: az első bűn elbeszélésétől kezdve (1Móz 2,3), állandóan hivatkozik döntési képességére, ugyanakkor aláhúzza felelősségét. Az ember feladata, hogy válasszon az áldás és az átok, az élet és a halál között (5Móz 11,26kk, 30,15–20), hogy megtérjen, és ebben kitartson egészen élete végéig. (Róm 11,22k) Mindenkinek magának kell rálépnie az élethez vezető útra, és magának is kell kitartania rajta (Mt 7,13k). Isten szabad kegyelme és az ember szabad engedelmsége szükséges az üdvösséghez. Pál igazolódni látja ezt saját életében. (ApCsel 22,6–10; 1Kor 15,10.) de az összes keresztény életében is (Fil 2,12k) Isten azonban ismeri annak a titkát, hogy miként térítheti meg szívünket erőszak nélkül, és miként vonhat magához kényszere nélkül (Zsolt 119,36; Ez 36,26; Jn 6,44).¹⁴

Elmélete

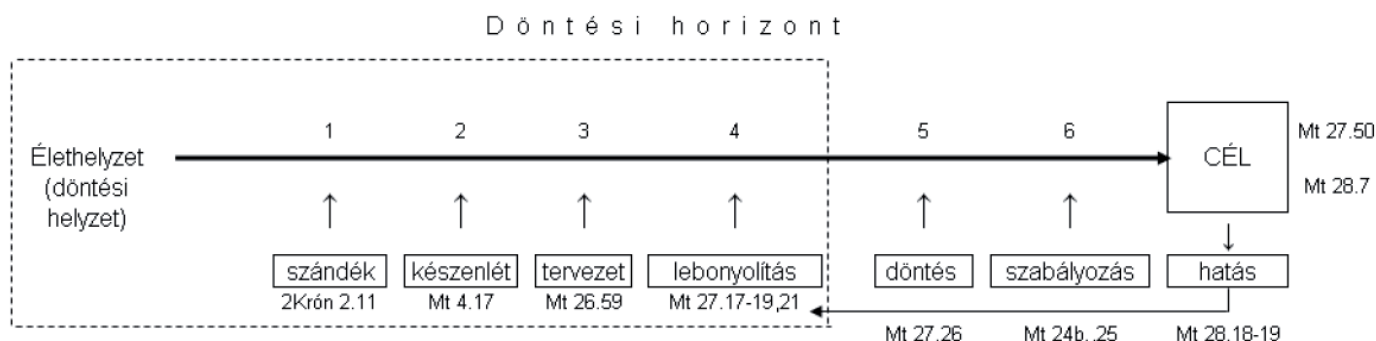
A döntés az ember szabad akaratából információk átalakítása akciókra. A bizonytalanság vagy határozatlanság körülményei között választási feladatok megoldását jelenti.

Kindler József szerint a döntés célirányos emberi választás, adott környezetben, cselekvési változatok között, ahol a cselekvési változatok a döntési folyamat döntést megelőző szakaszában mint cselekvési lehetőségek vannak feltárva.

Jellemzői

1. A döntés egy *választás*. Bizonyos helyzetekben nem lehet a választást megkerülni. A nem döntés is döntés.
2. Mindig van egy úgynevezett *döntéshozó*. Lehet egy személy, vagy csoport.
3. Választani csak akkor lehet, ha van miből. (Minimum két dolognak kell lennie.) Úgynevezett *cselekvési változatok*, lehetséges megoldások vannak.
4. *Célirány*: célja legyen a választónak. Ehhez választja ki számára a megfelelőt. Ehhez úgynevezett döntési

3. ábra Akciógenesis

Helmuth Benesch: Pszichológia (Springer, Budapest 1994.) 175. old. felhasználásával

kritérium kell. (Ismérv, amely segítségével preferencia-sorrendet lehet felállítani.)

5. Mindig egy *környezetben* történik a döntés. Behatárolják, hogy milyen cselekvési változatok lehetnek.
6. A döntés nem egyszeri cselekvés. A döntés *folyamat*:
  - van egy passzív része, információ kiválasztása, összehasonlítása,
  - és egy aktív része, a végrehajtás.

Az *információ* nemcsak az első szakaszban, hanem a döntési folyamat egészében központi kategória.

Az információk típusai a döntéshozóra gyakorolt hatás alapján:

1. Szemantikus információ: a döntéshozó választási lehetőségeit befolyásolja, amennyiben új alternatívákat tárhat fel, megváltoztathatja az egyes alternatíváknak tulajdonított értéket, az alternatívák választásának valószínűségét stb.
2. Pragmatikus információ: valamely alternatíva végrehajtására ösztönöz, befolyásol, utasít.
3. Motivációs információ: a döntéshozó értékrendszerét, az egyes alternatívák végrehajtása révén elért eredményeknek tulajdonított értéket befolyásolja.

A döntési folyamatot elindító mozzanat egy információ-felvétel: a döntéshozó értesül arról, hogy döntési probléma állt elő.

Az információ lényegi tulajdonsága, hogy bizonytalanságot szüntet meg. A bizonytalanság a döntéshozó szubjektív viszonya a környezethez, a külső világ állapotához, s mint ilyen, objektíve és állandóan létező attribútuma, velejárója az emberi létnek.

Eszerint a bizonytalanság egy olyan viszonyt jelent a döntéshozó és a környezete között, amely objektíve létezik, meg nem szüntethető. Ugyanakkor ez a viszony szubjektív abban az értelemben, hogy egyébként változatlan feltételek mellett is döntéshozóként változik.

A bizonytalanság forrásai

Az információhiány, aminek két fő oka van:

1. Az egyes információk objektíven nem szerezhető be. Mások megismerhetők lennének ugyan, de az ismeretek feltárására, elsajátítására valamilyen a döntéshozótól függő okból nem kerül sor.

1. Az objektív okok két csoportja

- a. „*a természet léte*” : A bennünket körülvevő környezet, melyre vonatkozó ismereteink a tudomány fejlettségétől függő módon korlátozottak.
- b. „*az emberi gyengeség*” : Az emberi képességek korlátai lehetetlenné teszik, hogy teljes információk birtokába jussunk.

2. Szubjektív okok

A döntéshozó alá van vetve a helyzetéből adódó korlátoknak. Sokszor a döntéshozó önként vállalja, hogy még az elvileg összegyűjthető információk egy részéről is lemond.

A döntéshozó a döntési folyamat kezdetekor van maximális bizonytalanságban. Az egész döntés előkészítési folyamat megismerési, információ feldolgozási feladat, amelynek végső szakaszában is bizonytalansági szituáció áll fenn, amely azonban lényegesen különbözik az induló helyzettől.

Fontos állomása a megismerési folyamatnak, amikor a jelen helyzetre vonatkozó információ feldolgozást befejeztük, vagyis azonosítottuk a döntési szituációt. Feltártuk a döntés tárgyát képező résznek és környezetének valamennyi olyan jellemzőjét, amelynek megismerését szükségesnek és lehetségesnek tartottuk. ²

A döntési folyamat az úgynevezett döntési horizonton zajlik (lásd 3. ábra). Az adott élethelyzetben (döntési helyzetben) a pillanatnyi vagy távoli célok az ember lelki aktivitását növelik. A posztulált cselekvési szakaszok, időben zajlanak le. állomásai elméletiek. és a konkrét esetben változhatnak is.

A hierarchikus cselekvéssor elején a *szándék* áll; felhívást, vágyat érzünk.¹⁵

A *készenlét* állapotában a felhívásra tudniillik a cselekvésre való felszólítás során felsorakoznak a motívumok és a tapasztalatok, itt már határozott elképzelésekkel találkozunk.

Tervezet: A tényleges cselekvéssor rivalizáló tendenciákon át valósul meg.

A *lebonyolítás* tulajdonképpen egy kontrollfolyamat. Kiderül a cselekvési elhatározás erőssége vagy gyengesége.

A *döntés* vagy rohamszerűen egy „akaratlöket” következtében, vagy a valószínű siker reményében születik meg.

A *szabályozás* a cselekvés e szakaszában a motiváció és a cselekvés átstrukturálódása figyelhető meg. Gyakran újbóli aggályok merülhetnek fel, melyek külső és/vagy belső hatásokra elcsitulnak.

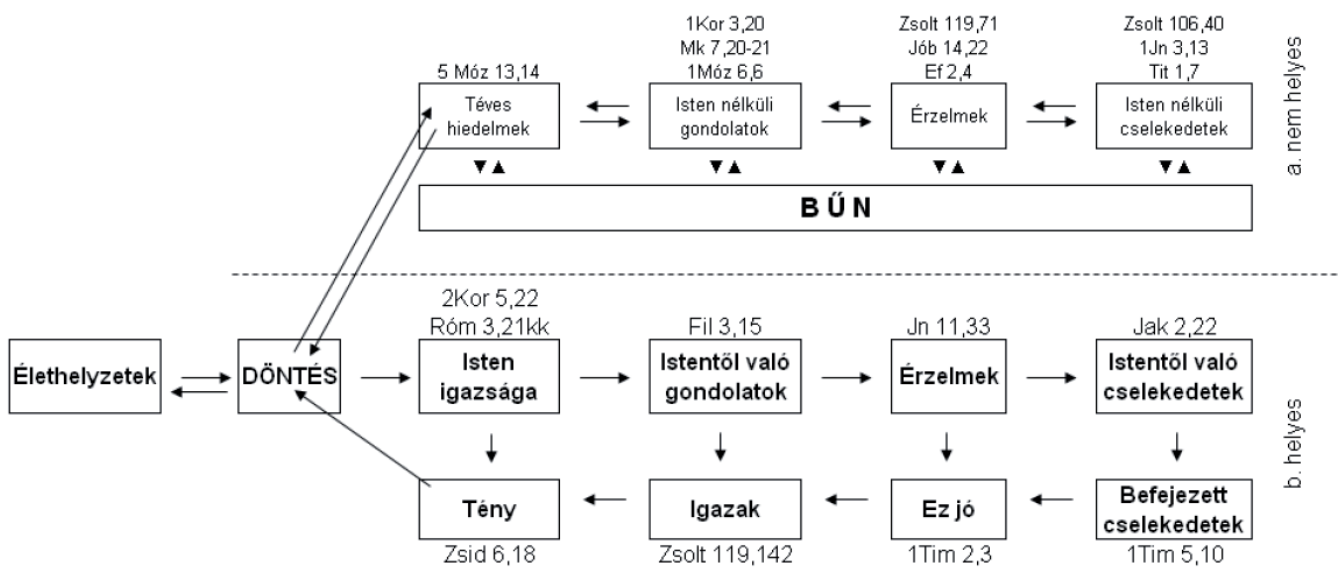
A *hatásban* egyrészt a célt érés értékelése, öröm, sikerélmény átélése, konzekvenciák levonása, illetve döntésünk megvédése magunk és másokkal szemben. Ez egyben tapasztalat forrása is, amely visszahat élethelyzeteinkben való viselkedésünkre. Bizonyos élethelyzetekben a döntési horizont az időben meghosszabbodhat. Más esetekben élethelyzetek sorozata szükséges ahhoz, hogy az ember felismerje azt, hogy döntési helyzetben van és döntési pozícióba került.

Az adott élethelyzetekben való viselkedésünket, cselekedeteinket a döntésünk határozza meg. Az ember dönthet szabad akaratából a téves hiedelmek felé, amelyek Isten nélküli gondolatokat eredményeznek, és hamis érzelmekhez vezetnek. Ezek az érzelmek generálják az Isten nélküli cselekedeteket, amelyek visszahatnak az érzelmekre, és ezek a hamis érzelmek tovább generálják az Isten nélküli gondolatokat, amelyek a téves hiedelmek birodalmában kötnek ki. Ez pedig visszahat a döntésre, amely az adott élethelyzetben a hitetlen, Isten nélküli viselkedést hozza magával (lásd 4. ábra).

Az ember dönthet Isten igazsága mellett is, melynek következtében Istentől való gondolatok keletkeznek, ezek pedig érzelmeinkre hatnak. Ezek az érzelmek generálják az Istentől való cselekedeteket; és ha ezeket a cselekedeteket a gyakorlatban is véghez visszük, érezzük, hogy ez jó, belátjuk, hogy az Istentől való gondolatok igazak, Isten igazsága tény, tehát a döntésünk helyes. Az ábrának ebből a részéből azt is láthatjuk, hogy a helyes döntéshez hamarabb is eljuthatunk, mint azt az előbb leírtam. Ha Isten igazsága mellett döntünk, és ezt tényként elfogadjuk, döntésünk helyes. Tovább menve, ha az Istentől való gondolatokat igazaknak fogadjuk el, és hisszük, hogy Isten igazsága tény, akkor a döntés ismét helyes. Továbbfolytatva, ha Isten igazsága és az Istentől való gondolatok jó érzéseket váltanak ki belőlünk és hisszük, hogy az Istentől való gondolatok igazak és Isten igazsága tény, ismét helyesen döntöttünk (lásd 4.b. ábra). Döntésünk viszont akár helyes, akár nem, azaz akár Isten nélküli, akár nem, mindenképpen visszahat élethelyzeteinkben való viselkedésünkre.

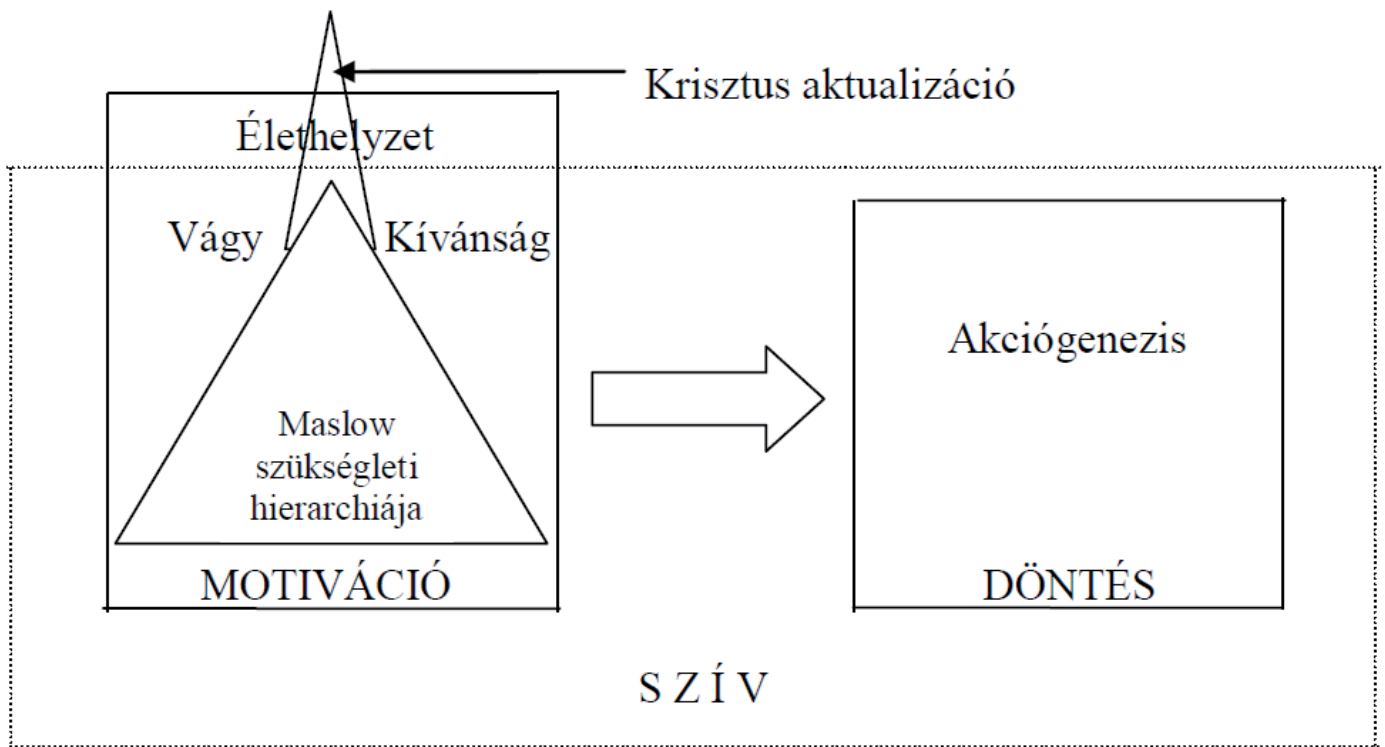
Az élethelyzetekben való részvétel és a döntés kapcsolata

4. ábra

Az ábra

Robert S. McGee: The Search for Significance (Rapha Publishing, Houston, Texas), és dr. Veres Sándor ábráinak felhasználásával készült

5. ábra. A szív motivációs és döntési központ

Ez a viselkedés pedig hat a környezetünkre, mely környezet legtöbbször mérlegelés nélküli választ ad, mely válasz élethelyzeteinkben manifesztálódik.

Azt is látnunk kell, hogy a döntési mechanizmus – jó (helyes „b”) és a rossz (nem helyes „a”) – folyamatának elemeit a bűn, mint egy áthatolhatatlan sziklafal elválasztja. Az elemek között – jó és rossz – nincs átjárhatóság, csak a döntésen keresztül.

A SZÍV

A szív a vérkeringés központi szerve, szabályos működésétől függ az életünk. Tehát egyenesen az élet hordozója, és az összes létfontosságú szervet képviseli. A Biblia szimbolikus nyelven a szív az emberi személyiség lényegét és magját képezi.¹⁶

Pollák Kaim héber–magyar szótára szerint az emberi szív az ember

- egész lénye,
- akaratának és kívánságának központja.¹⁷

A szív az emberi személyiség fundamentuma, legbenső lényege, amelyben a test, a szellem és a lélek találkozik,¹⁸ ezért „Minden féltve őrzött dolognál jobban óvd szívedet...” (Péld. 4.23)

A lélek vérkeringésének központja a lelki szív. Szív nélkül nincsen élet! A lélek vérkeringésének kiindulópontja az észlelés, és befejezése a lélek állásfoglalása: a döntések, ítéletek és elhatározások. Az észleléstől az akarásig tart egy lelki szívdobbanás.¹⁹

A szív néhány esetben magát a hozzáférhetetlenül kikutathatatlant, a kideríthetetlenül elrejtettet jelenti (1Sám 1,7). A szív tehát el van rejtve az ember számára, de itt születnek a létfontosságú döntések. Az emberi szív lényegbevágó tevékenységei a Bibliában szellemi-lelki jellegűek.²⁰

A Bibliában messze a legtöbb előfordulásában a szív az intellektuális és racionális tevékenységekért felelős, tehát pontosan azokért, amelyeket mi az agynak tulajdonítunk. 5Móz 29,3 szinte definitív módon jelenti ki, hogy a szívnek a megértés a feladata. Mindent átfog, amit mi a fejnek és az agynak tulajdonítunk: megismerőképességet, észt, megértést, belátást, tudatot, emlékezetet, tudást, töprengést, ítéletalkotást, tájékozódást, értelmet.

Ugyanezen az alapon a szív egyszerre szerve a megértésnek és az akarásnak. A tervezéssel hidalja át az ember a mérlegelés és a cselekvés közötti átmenetet. A szív az „elhatározások” színhelye is. A Péld 6,18 a szívet azon szervként mutatja, amely a kigondolt terveket elhatározás (döntés) útján juttatja el a megvalósulásig (lásd a 3. ábrát). Akarati elhatározások színhelyén történik a konokká válás is: a szív megkeményedik, érzéketlenné és merevvé válik. (2Móz 4,21 és még sok helyen). Innen rövid út vezet a szándékhoz,²¹ mint a szívben lezajló folyamathoz. (Ez is a döntési folyamat része, lásd 3. ábra!) 1Sám 14,6k: „Tedd meg mindazt, ami szándékodban áll...” A szívről, mint az akarat hajtóerejéről beszél a Papi irat 2Móz 35,21-ben és a 36,2-ben: „Azután eljött mindenki, akit a szíve indított...”, „mindenkit, akit szíve arra indított...” A szív legjellegzetesebben a tudás szervét jelenti és ezzel összefonódva az akaratot, annak terveit, szándékait, elhatározásait (döntéseit), a lelkiismeretet, és a tudatos és őszinte önátadást az engedelmisségben. A Biblia a szíven mindenekelőtt a tudatosan élő ember központját érti, amelynek legfontosabb sajátossága, hogy bölcsességre hivatott,²² melynek nagy jelentősége van a szív döntéseiben.

Csia Lajos a szívet a tudattal azonosítja és mint ilyen, ért, érez, akar. Bizonyítja a gondolkodás (szívben szólás: párbeszéd a tudat és az értelem között), fontolgatás, ítélet-

mondás, elhatározás, mérlegelés stb. folyamatát a szívben. Kimondja, hogy érteni annyit jelent, mint meglátni egy dolog lényegét, értékét. Beszél a szellemi világosság jelentőségéről, mely szerint Isten Szellemének megvilágosítása nélkül pusztán az értelem következtető munkájával az igazságot megtalálni nem lehet. Mivel a hamis és igaz értékek különbségét csak az isteni Szellem fényében láthatjuk meg. Kijelenti, hogy a lélek tudatos része a szív. Az Írás a lelki élet központját is szívnek nevezi. Azt fejtegeti, hogy a Biblia a testi és lelki életet bizonyos mértékig egy, ennek belső központját egy fogalomban látta, melyet szívnek nevezett, s erről a belső, rejtett fogalomról nyerte a testi szív a nevét, és nem megfordítva. Megállapítja, hogy a szívnek van egy szűkebb értelme, mely a tudattal azonos, és van egy tágabb értelme, melybe mindazok a belső, lelki raktárok beletartoznak, amelyeket az tölt meg, ami a tudaton valaha átment. Míg tehát a szív szűkebb értelemben a tudat, tágabb értelme a tudat és a lelkiület együtt.²³ A szív életének a lélek életéhez való viszonya bizonyos kombinációkat hoz létre, amelyeket a szívnek jelzőkkel való ellátásával szoktunk megnevezni (lásd az alábbi felsorolást).

A szív tehát a lelki élet központja, tudatos szabályozója, megteremtője és újjáteremtője; mert a szívnek ebben a munkájában van egy nála hatalmasabb segítőtársa, a szellem, Istennek az a belénk helyezett letétje, mely azonban tudatunkon kívül esik, s anélkül, hogy észrevennők, segít szívünknek, hogy akaratát megvalósítsa.²⁴ Hisz nincs olyan rejteke lényünknek, melybe Isten bele nem látna, s melyben mindenhatósága nem tevékenykednék.

A szív akaratí vonatkozásai

Milyen a szív?

alázatos	Mt 11,29
bánatos	Péld 15,13
bátor	Zsolt 27,14
bátor	Ám 2,16
bölcs	Péld 23,15
csalárd	Jer 23,26
dölyfös	Ézs 9,8
erős	Zsolt 112,7
értelmes	Péld 15,14
fájó	Ézs 65,14
gonosz	Péld 6,18
gyenge	Ézs 1,5

hazug	Ézs 59,13
hős	Zak 10,7
hús	Ez 11,19
igaz	Zsid 10,22
jó	Lk 8,15
kárörvendő	Ez 36,5
kevély	Abd 1,3
kő	Ez 11,19
körülmetéletlen	5Móz 30,6
körülmetelt	5Móz 30,6
kövér	Ézs 6,10
lágý	5Móz 20,8
megátalkodott	Jer 23,17
megcsalt	Ézs 44,20
megkeményített	Jn 12,40
megtisztult	Zsid 10,22
osztatlan	1Kor 7,35
örvendező	Ézs 65,14
összetört	Jer 23,9
őszinte	1Kron 29,17
remegő	Ézs 35,4
rest	Lk 24,25
szelíd	Péld 14,30
teljes	5Móz 30,6
tévelygő	Zsolt 95,10; Zsid 3,10
tiszta	ApCsel 2,46
új	Ez 36,26
vidám	Zsolt 28,7; Zak 10,7

A szív tulajdona

Mije van a szívnek?

döntése	1Kor 7,37
gondolata	Lk 2,35; Zsid 4,12
gyötrelme	Zsolt 38,9
jó kincse	Lk 6,45
kívánsága	Zsolt 21,3
látomása	Jer 23,16
öröme	JSir 5,15
szándéka	Lk 1,51
vágyai	Jób 17,11

A szív cselekedetei

Mit tesz a szív?

bízík	Zsolt 28,7
dönt	1Kor 7,37
elcsügged	5Móz 20,8
elhatároz	Lk 21,14
elítél	1Jn 3,20
elszorul	Jer 4,19
epekedik	Ez 16,30
ért	Jn 12,40; Ézs 6,10
fáj	Péld 14,13
fölfuvalkodik	Dán 8,25
gondol	Ézs 59,13
gyűlöl	2Sám 5,8
háborog	Jer 4,19
hajlik	Bír 9,3
hevül	Lk 24,32
hisz	Róm 10,9–10

ismeri a maga	
keserűségét	Péld 14,10
kétkedik	Mk 11,23
megdermed	Zsolt 143,4; Náh 2,11
megfontol	Péld 15,28
megvet	2Sám 6,16
örül	Péld 23,15
mond	
(gondolkodik)	Róm 10,6; 1Móz 17,17
paráználkodik	Mt 5,28
reszket	Ézs 7,2
sír	Jer 48,36
szól	Mt 24,48
tanakodik	Mk 2,8
válaszol	Zsolt 27,8
vigad	Zak 10,7
zsong	Zsolt 45,2

A szív tehát rendelkezik minden olyan tulajdonsággal, tulajdonnal és cselekvéssel, amely lehetővé teszi az ember számára a földi életet.

Láttuk, hogy a szív döntési központ (1Kor 7,37), akkor viszont motivációs központ is, mivel a döntés mindig valamilyen motiváció hatására jön létre, tehát a döntést megelőzi és attól elválaszthatatlan. A különböző élethelyzetekben rengeteg vágy (Jób 17,11), szükséglet (Mt 3,11), kívánság (Zsolt 78,34; 21,3) lehet egyszerre jelen, mely döntési motivációként funkcionálhat. Ezek sok választási lehetőséget kínálnak fel, melyek közül való választással a döntéshozó bizonytalansági szintet csökkent, illetve beindítja azokat a folyamatokat melyek a helyes döntéshez vezetnek, és így az ember célt ér. A cél elérése mindenképpen kiváltja azt a hatást, amely visszacsatol élethelyzeteinkre és döntési mechanizmusunkra. Az Isten által megáldott célok elérése élethelyzeteinkre való hatásával hitben való fejlődésünk és Isten megtapasztalásának kulcsa lehet.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az eddigiek során viszont láthattuk azt is, hogy a szív, mint lelki életünk központja, nagyon sok más pszichológiai jelenség központja is. Nem beszéltünk az észlelésről, az érzékelésről, az érzelmekről stb., pedig ezek mind befolyásolják motivációinkat, illetve döntéseinket. Vagy a szív mint tudatközpont, annak tevékenysége és hatásai mind, mind olyan kérdések, melyek kifejtésével tovább támogathatnánk az előzőeket. Arról sem szabad megfeledkezni, hogy az ember, társas lény; személyisége nem egyéni, hanem közösségi meghatározottságú. (Róm 5). Családban, közösségben, társadalomban élt és él. Ez pedig jelentősen befolyásolja élethelyzeteit; és ezekben nagy számú választási lehetőséget kínál fel az ember számára. Nem vizsgáltuk azt, hogy mivel a lelki szív „lenyomata” a testi szív, a lelki szívben lejátszódó folyamatok hogyan hatnak a testi szív fiziológiájára. Nem foglalkoztunk a „bűn” és a szív kapcsolatával, ami igaz átvezet a teológiai antropológia világába, ám ezzel csak azt kívánom érzékeltetni, hogy a dolgozatomban feltárt folyamatok változékonyak, sokszínűek, nem statikusak. Isten szellemével energetizálódnak, mint ahogy azt én hiszem és vallom is,

mert az ember valóságos helyzete „Isten szívének” ismerete nélkül nem érhető meg,²⁵ hiszen Isten szívéhez hozzátartozik világos akarata, aminek alapján az embert megméri, szándéka és jövőbeli cselekedeteinek terve.

Jegyzetek

1. Csia Lajos: *Bibliai lélektan* (Százszorszép Kiadó és Nyomda Kft, Budapest, 1994 9. o.)
2. Biblikusan gondolkodni a pszichológiáról, dr. Veres Sándor – oktatási anyag 1.
3. Motiváció – dr. Veres Sándor előadási anyaga 12.
4. Rita L. Atkinson et al.: *Pszichológia* (Osiris, Budapest 1997).
5. Vajda Zsuzsanna: *Lélektankönyv* (Műszaki Könyvkiadó, Budapest 2001) 118. o.
6. Lásd 3. lábjegyzet
7. Vajda, 118. o.
8. Lásd 3. lábjegyzet
9. U.a., mint az 5. 129. o.
10. Előadási anyag 12. dr. Veres Sándor nyomán
11. Vajda, 129. o.
12. Motiváció - Dr. Veres Sándor előadási anyag 12.
13. Atkinson, 307. o.
14. Biblikus teológiai szótár (Szent István Társulat, Budapest, 1986). Az ember szabadsága, 911. o.
15. Helmuth Benesch: *Pszichológia* (Springer, Budapest 1994) 175. o. felhasználásával
16. *Vetés és Aratás*, 39. évf. 4. szám, 11. o. (Werner Gitt: A csodálatos ember).
17. Pollák aim: Héber-magyar teljes szótár (Budapest 1881. 169. o.)
18. Faisz Endre: *Gondolkodó szív*. Új Exodus, XI. évf. 1. szám. 27. o.
19. Csia, 357. o.
20. Hans Walter Wolff: *Az Ószövetség antropológiája* (Harmat, 2001), 66. o.
21. Az emberi szív egész működésén átvonul az emberi célra való nézés, amelyet *szándéknak* nevezünk (Csia, 373. o.).
22. Pollák, 81. o.
23. Csia, 358–362. o.
24. U.o., mint az 1. 405. o.
25. Faisz, 84. o.

Szeretni annyi, mint sebezhetővé válni. Bárkit szeretsz, a szíved bizonyára elszorul, és esetleg meg is szakad. Ha biztos akarsz lenni abban, hogy sértetlenül megőrzöd, nem szabad odaadnod senkinek. Gondosan csomagold be hobbikba és apró élvezetekbe; kerülj minden bonyodalmat, biztonságosan zárd be önzőség ládikájába vagy koporsójába. És abban a ládikában a szíved elkezd változni. Kemény, törhetetlen és visszalágyíthatatlan lesz.

C. S. Lewis